

מלגות ופרסים
ל"קשת" ו"גשר"
המחלקה לפרויקטים חינוכיים
ול"מזכרת בתיה" ו"קשת"?

הקשר ל"גשר": 052-6040704

אל פנחס לאהרן:

www.gesher-mazkeret-batya.org.il

!דבר? פם

גיליון 65

פרשת השבוע למשפחה

ד אייר תשס"ח • 9 מאי 2008

מושג השבוע: פאה, לקט ושכחה

משפחתו (כ"ג, כ"ב). התלמוד, כדרכו, מרחיק לכת ומשווה את מי שמקיים מצווה זו למי שבנה את בית המקדש לאמור: דאגה לצורכי הזולת לא יורדת בחשיבותה ממצוות "פופולאריות" יותר כמו שמירת שבת. גם אם אין אנו יכולים ליישם מצווה זו בדרך המדויקת שהתוותה התורה, איננו פטורים מלמצוא דרך ליישם את הערך שעומד מאחוריה.

בן ארצא

פרק כ"ג של ספר ויקרא ידוע בשם "פרשת המועדות" והוא מתאר את לוח השנה העברי במתכונתו המקראית, כלומר לפני שהופיעו אירועי חנוכה, פורים או תשעה באב. הוא נסוב סביב השנה החקלאית, החל מפסח כחג אביב, עבור דרך חג הקציר וכלה בחג האסיף. בפסוקים שעוסקים בשבועות מגיעות המצוות הידועות כ"פאה לקט ושכחה", כלומר החובה להעניק למי שאין ידו משגת להאכיל את

פרשת אמור (ויקרא כא-כד)

הנושאים המרכזיים בפרשה

* קדושת הכהנים

* איסורים מיוחדים החלים על הכהן הגדול

* המומים הפוסלים כהן מלשרת במקדש

* האיסור החל על טמאים להקריב קורבנות ולאכול קודשים, והאיסור על זרים שאינם כוהנים לאכול מבשר הקורבנות

* רשימה של מומים הפוסלים את הקורבן, וכן תנאים נוספים לכשרות בהמה לקורבן, בהם מצוות 'אותו ואתו בנו'

* פירוש של כל חגי ישראל והמצוות המיוחדות לכל חג וחג

* ציווי על הדלקת נר התמיד במנורה ועל לחם הפנים

* פרשת המקלל

* דיני מכה אדם ומכה בהמה

* שאלות למחשבה

העבודה המיועדת לכהנים?
* מה דעתכם על הוראה זו?
* האם אתם יכולים לחשוב על הנחייה דומה בקשר לבעלי מוגבלויות גופניות בימינו, בקשר לתפקידים או מקצועות מסוימים?

שאלות לחשיבה ולשיתוף

באמצע הפרשה העוסקת ברובה בעניין הכהנים והכללים החלים עליהם באופן מיוחד, נמצא מספר פסוקים הפונים אל כלל הציבור: "וְאִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל-נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת. וּמִכָּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יִשְׁלֹמֶנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ. וְאִישׁ כִּי-יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ בְּאֶשֶׁר עָשָׂה בֶן יִעֲשֶׂה לוֹ. שָׂבַר תַּחַת שָׂבַר עֵין תַּחַת עֵין שֶׁן תַּחַת שֶׁן בְּאֶשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם בֶּן יִנָּתֵן בּוֹ. וּמִכָּה בְּהֵמָה יִשְׁלֹמֶנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת. מִשְׁפַּט אָחֵד יִהְיֶה לָכֶם בְּגֵר בְּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם."
* מה פירוש ההנחייה "משפט אחד יהיה לכם"?
* מיהם לדעתכם הגר והאזרח המצויינים כאן?
* האם יש משמעות מיוחדת לפסוקים דווקא בהקשר של פרשה שרובה מוקדשת לתפקיד המיוחד של הכהנים?
* חישוב עם הוריהם - האם במדינת ישראל יש "אזרח" ו"גר"? מיהם הגרים כאן?
* האם במדינה שלנו מתקיים העיקרון של משפט אחד לגר ולאזרח?

שבת שלום,

חנה אילון

קשת ירושלים

פרשת אמור עוסקת בעיקר בנושא הכהנים, תפקידיהם והכללים החלים עליהם. בין היתר נאמר בפרשה בפירוש כי כהן בעל מום אינו רשאי להקריב קורבנות בבית המקדש: "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אֶהְיֶה הִפְחֵן לֹא יֵגֵשׁ לְהִקְרִיב אֶת אִשֵּׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יֵגֵשׁ לְהִקְרִיב."

* מדוע לדעתכם מונעת התורה מכהן בעל מום לעשות את

צרכים מיוחדים משורות המתגייסים נעשית בקלות רבה מדי. בימים אלה נעשים מאמצים לגייס את חולי הצליאק. המשרד לאיכות הסביבה גילה כי עיוורים ניחנים לעיתים קרובות בחוש ריח חד במיוחד, ולכן מעסיק עיוורים כמזהי ריחות.

* פרויקטים כדוגמת "דיאלוג בחשיכה" ו"הזמנה לשקט" במוזיאון הילדים בחולון, לדעתי תורמים תרומה חשובה לביטול דעות קדומות ולהבנה שאפשר "לראות" גם בלי לראות, ו"לדבר" גם ללא מלים.

* 2000 מוגבלים הסובלים מפיגור שכלי מתגוררים כיום בהוסטלים ברחבי הארץ. עבור אנשים בוגרים עם פיגור קל ובנוני, זוהי הדרך היחידה לחיות בעצמאות. כדי להתגורר בהוסטל צריך האדם להיות לחלוטין בלתי מזיק לאחרים ולעצמו ומסוגל לנהל חיים עצמאיים תחת פיקוח והדרכה. עם זאת, הוסטל "הבית בחולון" נשרף פעמיים בתוך חצי שנה, כנראה על ידי דיירי השכונה שלא רצו בשכנים החדשים.

בכל אולימפיאדת נכים אנו נחשפים מחדש לאנשים שלא נותנים לנכות שלהם לעצור אותם.

כל אחד מאיתנו יכול לנקוב בשמות של נכים מפורסמים ש"עשו את זה": יעקב חודורוב, מגדולי השוערים בכדורגל הישראלי, נולד נכה בשתי רגליו. הלן קלר היתה חרשת-עיוורת, ובכל זאת סיימה את לימודיה בהצטיינות יתרה והיתה סופרת ופעילה חברתית. האסטרופיזיקאי סטיבן הוקינג, למרות נכותו הקשה, מצטיין גם בתחום המחקר, וגם בכתיבת ספרי מדע פופולרי. רוזולט... נראה כי היום, בעידן הטלוויזיה, לא יכול היה אדם בכסא גלגלים להיבחר לנשיאות ארה"ב, וההפסד כולו שלנו. המשותף לכל האנשים שהצגתי כאן, הוא שמדובר באנשים בעלי יכולות יוצאות דופן, בעזרתן הם הצטיינו, למרות נכותם.

אבל הרוב הגדול של הנכים אינו יוצא דופן ביכולותיו: גם באוכלוסית הנכים, כמו באוכלוסיה הכללית, מרבית האנשים אינם מסוגלים לנהל מדינה, אבל בהחלט מסוגלים לנהל את חייהם עם קצת הבנה וקבלה של הסביבה.

בארץ, וגם בעולם ישנה בשנים האחרונות התקדמות בכיוון הנכון, אך הדרך עוד ארוכה עד לאכיפת החקיקה וחשוב מכך, עד שינוי תפיסת החברה את הנכה.

חלי קראול

אם לתלמידים בגני קשת

בין היתר עוסקת פרשת השבוע בדיני קורבנות, ובפרט מגדירה כי כהנים בעלי מום כלשהו אינם רשאים להעלות קורבן. הקורא היום את הפרשה וודאי יתקומם נגד אפליה כה בוטה של נכים ובעלי מום, אבל לפני שנבוא בטענות אל המקורות, הבה ונבדוק את המצב היום.

בישראל 2008 חיים למעלה מ-600,000 אנשים עם מוגבלות פיזית, שכלית או נפשית. אנשים בעלי מוגבלות במדינת ישראל מופלים בכל תחומי החיים: שיעור האבטלה בקרבם מרקיע שחקים; רוב המקומות הציבוריים אינם נגישים; אנשים עם מוגבלות נשלחים כדבר שבשיגרה לגור במוסדות מרוחקים ומבודדים מן החברה; ילדים עם צרכים מיוחדים נשלחים לבתי ספר מיוחדים, והמעטים שנמצאים במערכת החינוך הרגילה אינם מקבלים כמעט כל מענה לצורכיהם.

רק בשנת 1998 עבר בכנסת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. חוק זה הגדיר לראשונה את זכותו של אדם עם מוגבלות לשוויון, לכבוד, להשתתפות פעילה בחברה בכל תחומי החיים, לשוויון בתעסוקה ונגישות לתחבורה הציבורית. ורק במרץ 2005 תוקן חוק השוויון, והוסף לו פרק מרכזי, הקובע את החובה להנגיש כל מקום שפתוח לציבור, וכל שירות שניתן לציבור, לאנשים עם כל סוגי המוגבלות.

אז החוק הוסדר גם אם באיחור, והאכיפה נמצאת בשלביה הראשונים. אבל מה מצבם החברתי של הנכים? מה קורה בשטח?

* בית קפה "מקום מיוחד" בלוד הוקם ביוזמה פרטית, ומעסיק צוות מלצרים שכולו לוקה בתסמונת דאון. הצוות מגיע בהסעות מכל הארץ, ועבור רוב המלצרים, זוהי ההזדמנות היחידה להתמודד עם אחריות, לפגוש אנשים "רגילים" ולתרום. על בית הקפה הזה מרחפת כל העת סכנת סגירה מחוסר תקציב.

* חולי צליאק, הם אנשים הרגישים לדגנים כמו חיטה, שעורה, שיבולת שועל ועוד. אסור להם לאכול מדגנים אלה או מכל מזון שיש בו חשש להמצאותם. פרט לזה הם אנשים בריאים לחלוטין. נכון לרגע זה הם אינם יכולים להתגייס לצבא. במדינה כמו שלנו, בה הצבא עודנו כור היתוך, וערכו מבחינה חברתית כה רב, דומה שהוצאת אוכלוסיות בעלות

ספירת העומר ואופיו של חג השבועות

ממחרת שבת בראשית (כלומר יום ראשון בשבוע), אי (=אין) אתה יודע איזהו? לפי רש"י, אם נפרש שהנפת העומר היא ביום א' בשבוע, אזי אין לה תאריך מדויק בחודש ולא ניתן לדעת מראש מתי היא חלה. על הוכחה זו ניתן להשיב בשני טיעונים נגדיים:

1. ניתן לומר שכוונת התורה היא דווקא לא לתת תאריך קבוע להתחלת ספירת העומר, אלא לתלותה בזמן הקציר

"והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן. והניף את העומר לפני ה' לרצונכם, ממחרת השבת יניפנו הכהן... וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה, שבע שבתות תמימות תהיינה. עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום..."

על המילים "וספרתם לכם ממחרת השבת" אומר רש"י: "ממחרת יום-טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר

קשר כזה עלול להוביל לאלילות ועבודה זרה. הם מעוניינים להדגיש גם את הפן החינוכי/היסטורי של כל חג.

בגלל שתי הבעיות הנ"ל, היה צורך לקבוע תאריך ידוע לשבועות וכן לגבש עבורו אופי היסטורי/חינוכי. שתי הבעיות באו על פתרון באמצעות פירוש מחדש של המילים "ממחרת השבת". סייעה לכך העובדה שמתן תורה התרחש על פי המקרא עצמו בתחילת חודש סיוון, ככתוב בספר שמות: "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, ביום הזה באו מדבר סיני... ויחן שם ישראל נגד ההר". עם זאת, התורה לא נוקבת בתאריך מדויק.

חז"ל הוציאו במכוון את המילים "ממחרת השבת" מפשוטן וקבעו שפירושן הוא היום השני של פסח, דהיינו ט"ז בניסן. חמישים יום לאחר מכן הוא ו' בסיוון, תאריך סביר מבחינת הכתובים להתרחשות מתן תורה. כך התאפשר לאחד את יום ציון מתן תורה עם יום הביכורים לחג אחד בעל אופי כפול, חקלאי והיסטורי. כמו כן עתה כבר נקבע לו תאריך קלנדארי ברור. שתי המטרות הושגו.

כל עוד ישב עם ישראל על אדמתו, קיים היה האופי הכפול של שבועות, כמו של פסח וסוכות. בזמן הגלות, הלך והתעמעם האופי החקלאי של שלושת הרגלים בכלל ושבועות בפרט, ואילו הפן החינוכי/היסטורי/רוחני הלך ונעשה מודגש יותר ויותר. לאופי החקלאי של החגים הללו לא נותר כיום כמעט זכר בקרב היהדות הדתית. התשובה האוטומטית בקרב ציבור זה לשאלה "מהו חג השבועות" היא "חג מתן תורה", למרות שפן זה, באופן פרדוקסאלי, כלל לא נמצא במפורש בתורה. כוחו של מדרש חז"ל הוא רב כל כך, עד שהמקרא נלמד בציבור הדתי אך ורק דרך משקפי המדרש, ואין לגיטימציה לקריאה שאינה דרך פריזמה זו.

אריאל סלף

אב לתלמיד בכיתה א' קשת
בי"ס בן גוריון

ממש, שחל כל שנה בתאריך שונה במקצת, לפי השמש ומזג האוויר.

2. אם המילה "שבת" במילים "וספרתם לכם ממחרת השבת" מכוונת ליום ראשון של פסח, איך נפרש את "עד ממחרת השבת השביעית"? ברור שהפעם נצטרך לפרש "שבת" במובן "שבוע", ואם כן למילה "שבת" משמעויות שונות לגמרי באותו פסוק, פעם במובן של חג הפסח ופעם במובן של שבוע. זה בלתי סביר.

ניסיונות רבים נעשו בתלמוד ולאחריו להוכיח שהפירוש הנכון של "ממחרת השבת" הוא "ממחרת יום ראשון של פסח". אולם התבוננות בלתי משוחדת בפסוקים אינה מאפשרת הבנה אחרת מאשר "יום ראשון בשבוע".

מדוע עקרו חז"ל את התורה מפשוטה במקרה זה? מדוע חלקו על הצדוקים, שפירשו לפי הפשט שהכוונה ליום ראשון בשבוע? מה הפריע לחז"ל לפרש לפי הפשט? נראה שהמפתח לתשובה נמצא בשני ניגודים שעל פי הפשט יש בין חג השבועות לבין חגים אחרים, בעיקר מול שני הרגלים פסח וסוכות: זמנו של החג ואופיו.

זמנו של שבועות: כל החגים בתורה, זמנם קבוע וידוע בחודש. בשבועות לעומתם, לא מצוין תאריך קלנדארי, אלא זמנו הוא יום החמישים לספירת העומר, שגם היא מתחילה לפי הפשט בזמן לא קבוע. הזמן הגמיש שבו חל שבועות לפי התורה הפריע לחז"ל, אשר קלטו מעקרונות המשפט היווני והרומי את הצורך בסדר, ארגון וקיבוע של המצוות והחוקים. על פי עיקרון זה, לא יתכן שיהיה יום חג שמתנייד לפי מזג האוויר ואין לו זמן קבוע בלוח השנה.

אופיו של שבועות: לכל החגים שבתורה יש סיבה היסטורית/חינוכית. פסח הוא חג יציאת מצרים, ראש השנה הוא יום תרועה, יום כיפור מיועד לכפרת חטאים, סוכות הוא זכר לישיבה בסוכות במדבר. לעתים יש לחג אופי נוסף, חקלאי במהותו. הפסח הוא גם חג האביב, סוכות הוא גם חג האסיף. לעומתם, לשבועות יש אופי חקלאי בלבד - חג הביכורים. חסרונם של אופי היסטורי/חינוכי מהווה בעיה לחז"ל, החוששים מקשר בלעדי בין החג לגשמיות, לאדמה.

אין פסח גלסי"ח בלני קלר

וחוגים!

מכינים...

ילדי גן ארז
בעקבות אבותינו

בפרשת "אמור" כתוב "ולקט קצירך לא תלקט... לעני ולגר תעזוב אותם". לכן האיכר נדיבי לא חזר לאסוף את מה שנפל לו בזמן קציר שדה האותיות שלו, והשאיר את הלקט לעניים. כל עני אסף אותיות מתלם אחד. להפתעתו, בכל תלם האותיות הצטרפו למילה הקשורה לאחד החגים המוזכרים בפרשת "אמור" - ראש השנה, סוכות, פסח ושבועות. האם תדעו לזהות את המילים ולקשר בין כל מילה לחג המתאים?

בהצלחה! נלה ויהודה צאצאים

